

HE 70/2022 vp ajokorttilain muuttamisesta Tapani Hämäläinen 05/2022

Hallituksen esityksen tavoitteena on erityisesti nuorten liikenneturvallisuuden edistäminen. Esityksen keskeinen sisältö liittyy kuljettajaopetuksen täydentämiseen ja 17-vuotiaan mahdollisuuteen saada huoltajan suostumuksella B-luokan rajoitettu ajo-oikeus. Liikenne- ja viestintäviraston poikkeuslupamenettelystä, jossa 17-vuotiaalle voidaan kokonaisharkinnan perusteella myöntää poikkeuslupa henkilöauton kuljettamiseen oikeuttavan ajokortin suorittamista varten, luovuttaisiin. Ikäluokan koon ja poikkeuslupien kasvaneen suosion perusteella on arvioitu, että vuositasolla B-luokan rajoitettu ajo-oikeus voisi koskea noin 20 000–30 000 kuljettajaa.

Tässä asiantuntijalausunnossa tarkastellaan hallituksen esitystä kansanterveyden ja terveydenhuollon palvelujärjestelmän näkökulmista.

Vaikutukset kansanterveyteen

Esityksen vaikutukset kansanterveyteen -kohdassa on arvioitu, että *poikkeuslupamenettelystä luopuminen voisi kannustaa nuoria autolla liikkumiseen. Autolla liikkumiseen kannustaminen ja autoilevaan elämäntapaan kasvaminen eivät ole myönteinen kehityssuunta kansanterveyden kannalta. Toisaalta poikkeuslupamenettelystä luopuminen ja 17 vuotta täyttäneiden B-luokan rajoitetun ajo-oikeuden käyttöönotto mahdollistaisi nykyistä kattavammin nuorten itsenäisen liikkumisen ja voisi osaltaan ehkäistä syrjäytymistä etenkin niillä alueilla, joissa joukkoliikenneyhteydet ovat vähäiset tai puuttuvat täysin.*

Tässä asiantuntijalausunnossa ei ole lisättävää edellä olevaan arvioon.

Nuorten ajoterveyden ja kypsyyden arviointi

Esityksen nuorten ajoterveyttä ja kypsyyden arviointia koskevassa kohdassa todetaan, että *lääkärinlausunto ajoterveysvaatimusten täyttymisestä oltaisiin voitu ulottaa koskemaan kategorisesti myös nuoria ajokorttia hakevia henkilöitä. Arviomuistiosta saadussa lausuntopalautteessa pakollinen lääkärintarkastus arvioitiin kuitenkin menettelynä ylimitoitetuksi ja terveydenhuollon resursseja liiallisesti kuormittavaksi. Lausuntopalautteessa myös huomautettiin, että nuoret henkilöt ovat verrattain kattavasti terveystarkastusten piirissä ja heidän kasvuaan ja kehitystään seurataan tiiviisti. Ajoterveyteen vaikuttavat sairaudet, viat ja vammat todetaan usein jo ennen kuin ajokortin hankkiminen tulee ajankohtaiseksi.*

Tapani Hämäläinen

lääkintöneuvos

STM, Sosiaali- ja terveydenhuollon

asiakkaat ja palvelut -osasto,

Palvelujärjestelmäyksikkö

16.5.2022

Arviomuistiossa käsiteltiin nuoren ajo-oikeutta hakevan henkilön kypsyysarvioimista ajokortin myöntämisen ehtona. Lausuntopalautteessa kypsyysarviointi todettiin raskaaksi menettelyksi, joka edellyttäisi laajoja, mahdollisesti moniammatillisia arvioita. Nuorten kuljettajien liikenneturvallisuutta vaarantava käytös voi liittyä aivojen kypsymättömyyteen. Kypsyysarvio ei kuitenkaan ole ajokorttilain mukainen sairaus, vika tai vamma, joka muodostaisi esteen ajo-oikeuden myöntämiselle.

*Liikenne- ja viestintäviraston julkaisema ajoterveysohje terveydenhuollon ammattilaisten työn tueksi on tarkoitettu myös nuorten kuljettajien terveydentilan arvioinnin tueksi. Ohjeen kehittämisellä ja terveydenhuoltohenkilöstön tiedottamisella voitaisiin tukea ajoterveysarviointeja, ja pyrkiä siihen, että myös uudet kuljettajat täyttävät terveysvaatimukset ja osaavat vaalia ajoterveyttään ajokortin hankkimisista riippumatta. **Voimassa olevaa menettelyä, jossa ensimmäistä ryhmän 1 ajokorttia hakeva nuori antaa oman ilmoituksen terveydentilastaan (nk. ensimmäisen ajokortin hakijan vakuutus) ei esitetä muutettavaksi.***

Tässä asiantuntijalausunnossa ei ole lisättävää edellä olevaan arvioon.

Säännöskohtaiset perustelut

Lääkärinlausuntoon viitataan kohdissa 10§, 16§, 20§ ja 100§. Näissä kohdissa on kysymys lähinnä teknisistä muutoksista.

Tässä asiantuntijalausunnossa ei esitetä muutoksia näihin kohtiin.

Yhteenveto

Tässä asiantuntijalausunnossa ei esitetä muutoksia hallituksen esitykseen eduskunnalle laiksi ajokorttilain muuttamisesta HE 70/2022 vp

Tapani Hämäläinen

lääkintöneuvos